

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



دانشگاه صنعتی اصفهان

دانشکده منابع طبیعی

سمینار علمی:

گز شاهی

بهار ۱۳۸۵

گز شاهي يا شوره گز باهوگزا يا کورگز

• نام علمي: Tamarix aphylla

• خانواده: Tamaricaceae (داراي سه جنس : Tamarix
(Reaumuria, Myricaria

• نام معمول: Athel tamarisk

• نامهاي ديگر: Tamarix orientalis و Tamarix
articulate

ویژگیهای فیزیکی:



- گیاهی درختی یا درختچه ای

- همیشه سبز یا خزان کننده

- برگها بصورت غلاف منتهی به نوک تیز

- نسبتاً آبی - سبز ،

- متناوب

- اغلب دارای غدد نمکی اپیدرمی و بدون کرک



ویژگیهای فیزیکی

- خوشه به طول ۲ تا ۷ سانتیمتر و پهنای ۲ تا ۵ میلیمتر ، غیر متراکم ، دارای پایک پوشیده از برگه های غلافی شکل .
- کاسبرگها به تعداد ۵ ، به طول ۲/۱ تا ۵/۱ میلیمتر ، دایره ای متمایل به تخم مرغی ، نوک گرد و یا نوک کند ، در حاشیه غشایی و دندانه ای .
- گلبرگها به تعداد ۵ ، ریزان ،
- به طول ۵/۱ تا ۵/۲ میلیمتر ،
- بیضی تا بیضی متمایل به واژ تخم مرغی ،
- صورتی تا صورتی متمایل به سفید
- پرچمها به تعداد ۵ یا گاهی بیشتر به تعداد تا ۷ .
- گلها هرمافرودیت ، گرده افشانی توسط حشرات
- میوه کپسولی کوچک ، نوک تیز با طول ۵ میلیمتر .
- دانه ها زیاد و دارای رنگ قهوه ای ،
- سرشاخه ها خم شده ، سیم مانند یا سوزن
- پوست خاکستری روشن- قهوه ای و ناصاف





حدود بیوفیزیکی

- ارتفاع: ۱۲۰۰-۰ متر
- متوسط درجه حرارت سالیانه: ۵۰-۱۰ درجه سانتیگراد
- متوسط بارندگی سالیانه: ۵۰۰-۲۵۰ میلیمتر
- نوع خاک: انواع خاکهای شنی ، رسی و لومی
- مقاوم به خشکی و شور

روشهای تکثیر

- تکثیر آسان از طریق قلمه صورت می گیرد.
- قلمه های ۱۰ سانتیمتری از شاخ و برگ جدا می شود
- در شن مرطوب به مدت ۱۰ روز نگهداری می شود
- پس از توسعه جوانه های ریشه ، قلمه ها می توانند مستقیماً در شن کاشته شوند
- گیاه جوان به خصوص در دوره های خشک به آبدهی زیادی نیاز دارد تا به خوبی مستقر شود.

بیولوژی

- برگه ها و ترکه ها طی فصل سرد می ریزند
- برگها و شاخه های فرعی در حدود ماه می ظاهر می شود.
- این گونه ها هرمافرودیت هستند و گلهای آنها از ماه می تا ژوئیه ظاهر می گردد
- کپسولها در فصل سرد می رسند.
- در بخشهایی از هندوستان دانه ها در اواسط ژوئیه تا اواسط نوامبر می رسند

زیستگاه طبیعی

- تپه های شنی ، کانالها ، سواحل رودخانه ، بستر وادی ، بیابانهای نمکی ، مردابها و جلگه های ساحلی شور

پراکنش جهاني:

- **بومي:** بحرین ، اتيوپی ، هندوستان ، ایران ، عراق ، اسرائیل ، کنیا ، کویت ، جماهير ليبيا ، مراکش ، نيجر ، عمان ، پاکستان ، عربستان سعودي ، سنگال ، سومالي ، سودان ، تانزانيا ، تونس ، اوگاندا و يمن
- **غير بومي:** استراليا ، كانادا ، مكزيكو ، آفريقاي جنوبي ، ايالات متحده آمريكا

پراکنش در ایران:

- فارس ، برازجان ، دالکی ، بوشهر ، جزیره خارک ، مکران ، جاسک ، بمپور ، جازموریان ، کرمان ، بین بم و فهرج ، نرماشیر ، سیستان ، زابل ، خراسان ، طبس و نقاط جنوبی ایران

آفات و بیماریها

این جنس مورد حمله بیش از ۱۲۵ حشره قرار می گیرد.

Octinotis brevicornis, Ornativulva spp
Lepidogma orbitalis

مصارف

تولید علوفه

- Ca:3.73%
- P: 0.16%
- Na:2.75%
- K:0.78%
- Mg:0.43%
- S:0.12%
- Zn:38ppm
- Cu:13ppm
- Fe:274ppm
- Mn:60ppm

سوخت:

- بعنوان زغال چوب و هيضم بكار مي رود.
- ارزش گرمائي = ۴۸۳۵ كيلو كالري / كيلو گرم

الوار

- تهیه خرده های چوب به راحتی و با تولید گرد کم صورت می گیرد.
- خرده چوبهایی که از رنگ و کیفیت خوب برخوردارند جهت تهیه تخته های کوچک بکار می روند.
- ترکه ها برای ساختن سبد بکار می روند.

الوار:

- چوب این درخت به دلیل داشتن رنگ روشن ، حالت لیفی ، سختی مناسب ، سنگینی ، تراکمی حدود ۷۰۰ ، مقاومت بالا ، راحت شکاف برداشتن و صیقل شدن ، جهت ساختن خیش ، چرخ ، کالسکه ، ساختمان ، دسته ابزار ، پشت مسواک ، زیور آلات ، مبلمان و جعبه های میوه مناسب است

مصارف خوراكي

- ماده اي شیرين به نام مانا در سرشاخه ها تولید و بعنوان افزودني به نیشکر اضافه مي گردد
- همچنین مي تواند همراه با حلیم خورده شود
- يا با آب مخلوط و نوشيدني جانبخشي را تولید نمايد

مصارف پزشکی

- گالهای موجود در سرشاخه ها و گلها بیش از ۵۵ درصد تانن دارد و بعنوان قابض و داروی غرغره بکار می رود.
- پوست این گیاه نیز به دلیل دارا بودن تانن جهت درمان اگزما و دیگر بیماریهای پوستی مفید است.

خدمات

- کنترل فرسایش ، تزئین ، ایجاد سایبان ، بهبود بخشیدن به خاک

تانن ها

- این ترکیبات عموماً سخت و گس و قابض اند
- توانایی پیوستگی به پروتئینها را دارند و سبب رسوب آنها می گردند
- جهت تبدیل پوست حیوانات به چرم (در دباغی) مورد استفاده قرار می گیرند.
- تانن ها به چند دسته کلی شامل تانن های هیدرولیز شونده ، تانن های متراکم و تانن های کاذب تقسیم می شوند.
- از خاصیت سختی و قابض بودن تانن ها می توان بر ضد اسهال های معمولی ، اسهال های خونی مزمن ، التیام زخمها و عفونتهای مربوط به گلو و نای و بطور کلی لوله های گوارشی و تنفسی استفاده نمود.
- از آنجایی که تانن ها سبب رسوب پروتئین در غشای مخاطی می گردند ، در نتیجه باکتریها را از وجود مواد غذایی در غشاهای مذکور محروم می سازند و از این رو خاصیت ضد باکتریایی نیز دارند.
- اگرچه استفاده از تانن ها به همراه چای یا شیر بدون زیان شناخته شده است ولی از مصرف زیاد مواد تاننی باید اجتناب نمود زیرا تانن ها بعنوان مواد سرطان زا نیز شناخته شده اند



با تشکر از حضور سبز دشت